

Sprawozdanie z sympozjum naukowego *Kary kościelne w misji Kościoła*, Stadniki, 10 listopada 2016 roku

Na zakończenie ogłoszonego przez papieża Franciszka Roku Miłosierdzia, w czwartek, 10 listopada 2016 roku, w Wyższym Seminarium Misyjnym Księży Sercanów w Stadnikach odbyło się sympozjum naukowe nt. *Kary kościelne w misji Kościoła*. Uczestników tego wydarzenia przywitał rektor seminarium, ks. dr Leszek Poleszak SCJ. Zwrócił on uwagę na wagę tematu sympozjum naukowego, nawiązującego w swojej treści do jednego z wymiarów miłości Kościoła, którego celem jest troska o zbawienie wieczne członków Ludu Bożego. Kary kościelne, stosowane jako element zaradczy i poprawczy wobec osób, które popełniły przestępstwa, mają prowadzić do wzrostu duchowego wiernych. Kończąc swoje wystąpienie, rektor przekazał prowadzenie sympozjum wicerektorowi i prefektowi studiów, ks. mgr. Łukaszowi Ogórkowi SCJ, który w dalszej części spotkania pełnił rolę moderatora.

Pierwszy referat wygłosił ks. prof. UKSW dr hab. Józef Wroceński SCJ nt. *Wymiar kar kościelnych w kontekście „salus animarum”*. Już na wstępie zauważył on, że władza karania wykonywana w Kościele jest jednym z elementów, w których uobecnia się zbawcze działanie Jezusa Chrystusa. Wynika ona z władzy rządzenia powierzonej Kościołowi przez Chrystusa i jest podporządkowana głównemu celowi wspólnoty Ludu Bożego, jakim jest *salus animarum* – zbawienie dusz. Cel władzy karania identyfikuje się więc z misją Kościoła. *Salus animarum suprema lex* – zbawienie dusz jest najwyższym prawem i podstawowym zadaniem Kościoła. Autor prelekcji zwrócił uwagę na fakt, że wszystkie przepisy karne również są podporządkowane głównej misji Kościoła, a prawo do wymierzania sankcji karnej wynika z prawa Bożego, nadanego przez Jezusa, jak też z wewnętrznej, społecznej natury Kościoła. Z tego wynika, że Kościół nie może się jej zrzec. Władza (ustawodawcza, wykonawcza i sądownicza)

może być wykonywana jedynie przez podmioty posiadające władzę pełną, a więc przysługuje ordynariuszom i może być wykonywana zarówno w wymiarze administracyjnym, jak też sądowym. Prelegent zastrzegł jednak, że władza karania nie jest uznawana przez Kościół jako pierwszorzędny sposób wypełniania jego misji. Przedmiotem kary nie mogą być dobra duchowe, które wierni otrzymują bezpośrednio od Boga, ani też dobra świeckie, otrzymywane od władzy świeckiej. Celem każdej kary jest naprawienie zgorzenia, zmiana postępowania oraz doprowadzenie wiernego, który dopuścił się przestępstwa, do poprawy. Wszystkie cenzury mają charakter kary leczniczej. W swoim wystąpieniu ks. Wroczeński podkreślił, że sam fakt popełnienia przestępstwa nie jest wystarczający do wymierzenia kary. Konieczny jest bowiem warunek trwania w uporze, który jest wyrazem pogardy dla władzy w Kościele i niechęci do zmiany swojego postępowania. W chwili, kiedy wierny odstępuje od uporu, cenzura osiąga swój cel i powinna zostać zniesiona.

Drugą prelekcję nt. „*Sacramentorum sanctitatis tutela*” w *kanonicznym prawie karnym* wygłosił o. dr hab. Dariusz Borek OCarm z Uniwersytetu Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie. W swoim wystąpieniu, ubogaconym przez przygotowaną prezentację, omówił on VI księgę Kodeksu prawa kanonicznego dotyczącą kar kościelnych. Zwrócił również uwagę, że chociaż w księdze tej nie odnajdujemy oddzielnego rozdziału chroniącego sakramenty Kościoła, poszczególne sakramenty odnajdują swoją ochronę w cenzurach, jakie są przewidziane przez kodeks. Ojciec Borek wskazał na dokumenty, które uwidaczniają tendencję Kościoła do dokonania koniecznych zmian w prawie karnym dla jeszcze lepszej ochrony sakramentów. Zawierają one także liczne przepisy dotyczące kar za przestępstwa przeciw wierze i obyczajom. W dalszej części swojego wystąpienia omówił przestępstwa zastrzeżone dla Kongregacji Nauki Wiary, odnoszące się do poszczególnych sakramentów.

Ostatnią przed zaplanowaną przerwą prelekcję, zatytułowaną *Przestępstwa „contra mores” a misja Kościoła w sytuacji zgorzenia*, wygłosił o. dr hab. Piotr Skonieczny OP z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Wykorzystując przygotowaną do tego celu prezentację, swoje wystąpienie podzielił na trzy części. W pierwszej omówił znamiona

przedmiotowe: znamię sprawcy i znamiona czasownikowe (opis czynu i jego okoliczności modalne), w drugiej – znamię podmiotowe (zawinięcie czynu), a następnie tzw. znamię legalne, czyli przewidzianą karę i kwestię karalności przestępstwa.

Kolejny referat nt. *Uwolnienie z kar kościelnych w sakramencie pokuty* wygłosił ks. dr hab. Marek Stokłosa SCJ z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W pierwszej części zwrócił on uwagę na podmioty posiadające uprawnienia do uwalniania z kar w zakresie wewnętrznym. Zauważył, że rozgrzeszenie może być udzielane mocą samego prawa bądź też na mocy upoważnienia. Samo posiadanie uprawnienia do spowiadania nie daje spowiednikowi władzy do uwalniania z kar kościelnych. Prelegent odniósł się następnie do zakresu władzy rozgrzeszania, jaką posiadają poszczególne podmioty kościelne (ordynariusz miejsca, ordynariusze, penitencjarze, poszczególni spowiednicy, niektórzy kapelani). Zwrócił uwagę na kan. 1357 § 1, który daje spowiednikom prawo uwalniania z cenzur ekskomuniki i interdaktu w przypadkach naglących na mocy samego prawa. Omówił także sposoby odwoływania się w poszczególnych przypadkach do Penitencjarii Apostolskiej. Kończąc swoje wystąpienie, ks. Stokłosa zauważył także szerokie uprawnienia, jakie daje każdemu kapłanowi Kodeks prawa kanonicznego w przypadku niebezpieczeństwa śmierci penitenta.

Ostatnią prelekcję wygłosił bp prof. KUL dr hab. Józef Wróbel SCJ nt. *Prawo kościelne w świetle refleksji teologicznomoralnej*. W pierwszej części swojego wystąpienia odniósł się on do wzajemnych relacji, jakie zachodzą pomiędzy teologią a prawem kanonicznym. W tym, co odnosi się do wiary i obyczajów, prawo kanoniczne nie może wyjść poza to, co określają nauki teologiczne. Zauważył również, że prawo kościelne nie ma charakteru jedynie prawniczego, ale ma silny charakter moralny, ponieważ odrzucenie norm prawa oznacza także konsekwencje moralne. Posłuszeństwo wobec prawa wyraża się w postawie moralnej, która powinna charakteryzować się miłością do Kościoła i Chrystusa, będącego źródłem prawa. Końcową część prelekcji bp Wróbel poświęcił między innymi zagadnieniu odniesienia prawa kanonicznego do objawionego prawa Bożego. Podkreślił, że prawo Boże nie dopuszcza przywilejów

i obowiązuje każdego człowieka. Nawiązał również do tematu granicy zobowiązującego charakteru prawa karnego.

Symposium naukowe zakończyła dyskusja, w czasie której nawiązano do wybranych zagadnień szczegółowych poruszonych w czasie prelekcji. Spotkanie zwieńczyła Eucharystia, której w seminaryjnej kaplicy przewodniczył bp Józef Wróbel SCJ. W swojej homilii nawiązał on do obchodzonego w naszej ojczyźnie jubileuszu 1050. rocznicy chrztu Polski. Ukazując ogromny wkład chrześcijaństwa we wzrost kulturalny, gospodarczy i ekonomiczny Europy i Polski, wskazał na wynikające z historii naszego narodu zobowiązania do ochrony i twórczego rozwoju tego dziedzictwa przez kolejne pokolenia rodaków.

ks. dr Leszek Poleszak SCJ